

AMR → VH

5. I. 48

Milý pane Holane,

napsal jsem o Vás kritickou stať do literárního časopisu „Fiera letteraria“.² Vyšla v těchto dnech a tak Vám ji posílám. Vaše knihy mi většinou laskavě opatřila a půjčila Paní Zora Pešková a dala mi také Vaši adresu.

Přijedu asi v květnu na pár týdnů do Prahy a rád bych Vás pak poznal osobně.

Zatím mám k Vám prosbu: chtěl bych mít Vaše dílo úplné, a proto byste mě potěšil, kdybyste mi mohl poslat jako doporučený tiskopis:

„Blouznivý vějíř“, „Triumf smrti“, „Kolury“, „Vanutí“, „Torso“, „Lemuria“.

Při mém minulém pobytu v Praze, myslel jsem, že po rozhovoru v nakladatelství Borový mi budou posílat všechny novinky. Ale na slib zřejmě zapomněli. Věnoval jsem se výhradně studiu české literatury, jejímž univerzitním profesorem se chci stát, a proto potřebuji české knihy jako sůl. Mohl byste se za mne u Borového přimluvit? Jedině nakladatelství Svoboda mi posílá pravidelně recenzní výtisky.

Těším se na Vaše řádky i na shledanou s Vámi,

Srdečně Váš

Dr. Angelo Maria Ripellino

Via Cimarosa 18 Roma (Itálie)

1 Neuspořádaný soubor korespondence adresované Ripellinovi, obsahující také dopisy, které mu psal Vladimír Holan, je uložen v Ústavu evropských, amerických a interkulturních studií římské Univerzity La Sapienza. Dopisy, které Ripellino adresoval Holanovi, jsou uloženy v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze (fond Holan Vladimír, korespondence přijatá). — Vysvětlivky jsou pro účel tohoto časopiseckého otištění doplněny formou poznámek pod čarou. Texty jsou pouze přizpůsobeny současné pravopisné normě, v nezbytných případech je upravena interpunkce; ponechány jsou lexikální a stylové zvláštnosti i rozličné způsoby zápisu údajů či zkracování. Sjednocen je způsob zvýrazňování (kurzivou), opraveny jsou nepřesnosti či přehlédnutí v uvádění jmen a názvů. (Annalisa Cosentino)

2 Holan salmista di un'epoca tragica [Holan, žalmista tragické epochy]. *La Fiera letteraria*, 25. 12. 1947, s. 7.

VH → AMR**28. I. 48**

[Na obálce:
Pan Dr. Angelo Maria Ripellino
Roma
Via Cimarosa 18
Italia]

Vážený, milý pane doktore,
upřímně Vám děkuju za Váš dopis i studii, slovem: za Váš zájem, práci a pozornost. To všechno mne opravdu potěšilo, vždyť je to dnes sama vzácnost.

S nakl. Borový jsem promluvil. Slíbili mi tam, že Vám budou knihy posílat. Zeptám se zase časem. Knihy pak mé, o které žádáte, jsou dávno rozebrány, ale pokusím se sehnat Vám aspoň některé.

Že pak se těším na setkání s Vámi, nemusím zdůrazňovat. Budete u mne hostem vítaným. Řím! Rád bych jej poznal. Byl jsem v Itálii roku 1929, ale jen v Toscaně, neměje (jako dosud) slova z italštiny. Ale rád vzpomínám na Florencii, S. Gimignano a na Volterru. Jedna nebo dvě básně o tom jsou ve sbírce „Vanutí“.³

Musím Vám jí sehnat...

Znovu Vám děkuje a přeje Vám vše dobré, jsem upřímně Váš

Vladimír Holan

AMR → VH**25. června [1948]**

Pan Vladimír Holan
Hlavova vila
Černokostelecká silnice 884
Praha-Strašnice

Milý pane Holane, přijel jsem do Prahy na studijní pobyt. Chtěl bych s Vámi promluvit; napište mi laskavě, kdy a kde se Vám to hodí, kromě večerů, kdy chodím obvykle do divadel.

Těším se na Vás a srdečně zdravím

Angelo Maria Ripellino

U Hlochů, Karoliny Světlé 17, Praha I

[Holanovy poznámky na pohlednici:
na středu 7. VII. t. r. kolem 4. hod. odp., vyškrtnuto;
na pátek 9. 7. kolem čtvrté hod.]

3 Sbíрка *Vanutí* vyšla u Františka Borového v roce 1932. Odkazy na italskou cestu jsou v básních *Zda jedenkrát (San Gimignano)*, *U Tyrhénského moře*, *Na břehu more*, *Poutník*.

VH → AMR

3. VII. 1948 [poštovní razítko]

Pan Dr. Angelo Maria Ripellino
 Praha I
 Ul. Karoliny Světlé č. 17
 (U Hlochů)

Vážený pane, velmi rád Vás uvidím. Hodil by se Vám pátek 9. 7.? Odpoledne, řekněme kolem čtvrté hodiny? Pojedete do Strašnic tram. č. 16, vystoupíte na předposlední stanici. V polích uvidíte osamělou vilu (Hlavova vila 884).

Těším se na Vás a upřímně Vás pozdravuji
 V. Holan

[pohlednice: Vlastimil Rada, *Motiv ze Žalova*]

VH → Staša Jílovská

15. 7. 48

Milá Stašo,⁴

prosím ujmi se tohoto výtečného člověka Dr. Ripelliniho, přítele našeho i jiných Slovanů. Je ze Říma a na jaře bude přednášet slavistiku v Bologni. Nemáš ponětí, jaké má vědomosti o naší poezii. Seznam ho, prosím s Čivrným.⁵ A vyjdi mu všemožně vstříc. Vřele Ti děkuju!

Tvůj Holan
 Též Věra Tě moc pozdravuje.

AMR → VH

Roma, 11-9-48

Pan Vladimír Holan
 Mirošov
 Cecoslovacchia

[vyškrtnuto: Hlavova vila / Černokostelecká silnice 884 / Praha-Strašnice]

⁴ Staša Jílovská (1898–1955), novinářka a překladatelka, po druhé světové válce byla zaměstnána na ministerstvu informací. Ripellino uložil tento dopis spolu s dopisy, které mu Holan adresoval, proto jej zde také otiskujeme.

⁵ Lumír Čivrný (1915–2001), spisovatel, překladatel a redaktor, po druhé světové války byl v ÚV KSČ. V letech 1948–1954 zastával důležité funkce na ministerstvu informací a na ministerstvu školství.

Milý příteli,

včera jsem Vám poslal první várku k. Bude to jako experiment, dojde-li balíček v pořádku. Příště pošlu zelenou. Budete bydlet na Kampě? Vrátil jsem se ke své práci a v listopadu zahájím přednášky v Bologni o slovanské filologii a české poezii. Jsem zvědav, jaký u nás o to bude zájem.

Napište mi, prosím: víte, jak jsem hrdý na Vaše přátelství. Uctivé pozdravy Vaší paní.

Srdečně

Váš Angelo Maria Ripellino

Via Cimarosa 18 — Roma

AMR → VH

21-9-48

Milý Holane,

čekal jsem už na Vaši odpověď, kde potvrdíte příjem kávy, a místo toho bohužel dneska došel mi vrácený balíček z hranic. Je to nesnesitelně pitomé. Posílám Vám cedulku, abyste viděl, jak byl balíček zaslán. To znamená, že se nám tento experiment nepovedl.

Zkusíme jinak: až přijede do Říma čsl. diplomatický kurýr, pošlu tu kávu po něm a vy si to potom laskavě vyzvednete v Ministerstvu zahraničí v Černínském paláci. Napišu Vám to přesně, až bude kurýr odjíždět (myslím v konci tohoto měsíce). Trpělivost!

Právě dneska jsem srovnal na své knihovně Vaše knížky a vzpomínal na hezké a světlé hodiny s Vámi strávené. Napište mi něco o sobě a pozdravujte mi, prosím, Vaši laskavou paní.

Srdečně

Váš Angelo M. Ripellino

VH → AMR

2. X. 48

Milý příteli —

děkuju Vám za oba lístky i milý dopis. Jsme ještě na venkově, pozítří však se už vracíme do Prahy, do nového bytu, jak vidíte na obálce.⁶ Po ohavných bojích jsme jej přece jen získali: byt je to v krásné poloze, poetický, nepraktický, což se vzájemně jaksi potvrzuje. Až navštívíte Prahu, rádi Vás tam uvidíme a pohostíme.

Je skvělý podzim, takový, jaký miluju: těžkomyslný bez bezohlednosti, laskavý až ke krutosti — a tak všudypřítomný, že je celým světem, světem tak přízračným, že vidím zeď Egbatan tak dobře jako telegrafní tyč někde v Ussurijsku. V jedné takové ne-dále vidím i Vás a vidím Vás rád. Sklapl jste knihu, jste sám... nebo jdete s nějakou krásnou Římankou po *via Pliniana*, která neexistuje asi, a proto jest... Ale ano, roze-

⁶ Obálka se nezachovala; nová pražská Holanova adresa byla U Sovových mlýnů 7.

psal bych se, jak si v listě přejete, ale patrně jsem podzim nedochválil, protože mne náhle přepadla strašlivá tesknota. Je to také možná proto, že v chalupě, kde bydlíme, zrovna začal někdo hrát na harmoniku. Je to nástroj, který zapíná svou blůzku na knoflíčky sentimentality — a tu já nenávidím. Musím tedy ustat...

Je dobré, že žijete, víc: že jste. A takového Vás upřímně pozdravuje a na Vaše řádky se těší Váš

Vladimír Holan

S tou kávou je to patálie, vždyť patří mezi impedimenta korábu POEZIE! Co dělat! Jsou přístavy, které odmítají jak náklad, tak vyloďování, ba dokonce i takové, které odmítají, aby tam vůbec přistála! Vždyť tytam jsou doby, kdy Tasso napsal, že non c'è in mondo chi merita nome di creatore, che Dio e il Poeta!⁷

Srdečný pozdrav od mé ženy.

VH → AMR

29. XI. 48

Milý pane Ripellino —

před několika měsíci jsem Vám poslal dopis, dostal jste jej? Co děláte? Vyučujete už v Bologni?⁸ My se přestěhovali na Kampu, do poetického bytu a máme zatím práce ažaž.

Pokud se kávy týče: je tu nová možnost. Kdybyste byl tak laskav a navštívil na našem vyslanectví v Římě p. Dra. Iv. Hájka; je, jak jsem slyšel od paní Staši Jílovské (z ministerstva informací v Praze), ochoten dovézt mi kávu. Byl bych Vám tuze vděčný.

7 Tasso tuto větu prý vyslovil během rozhovoru o Dantovi, a citoval přitom Platona; epizodu vypravuje monsignor De Nores, syn známého humanisty Giasona De Nores, v dopise z roku 1595, citovaném v úplnosti v Tassově životopisu z konce 18. století; srov.: „Il Tasso si levò in collera, e disse [...] che il Poeta era cosa divina, e i Greci li chiamato con un attributo, che si dà a Dio, quasi volendo inferire, che nel mondo non ci è chi meriti nome di creatore, che Dio e il Poeta“ (Serassi, Pierantonio: *La Vita di Torquato Tasso*. Stamperia Pagliarini, Roma 1795, s. 492–493). Pravděpodobně z tohoto zdroje se pak výrok šířil dál; Holan jej mohl znát z kapitoly věnované P. B. Shelleymu v knize Františka Chudoby *Básníci, věštcí a bojovníci*: „Každý“ — dodává Shelley — „kdo žije v naší době a chce psát básně, měl by si vštípit na ochranu proti klamným a omezeným soustavám kritickým, jež prohlašuje kdejaký básnický břidil, tuto větu, chce-li býti řazen do počtu oněch, na něž lze vztahovati tento hrdý, jakkoli vznešený výrok Tassův: Non c'è in mondo chi merita nome di creatore, che Dio ed il Poeta“ (Část první. Mánes, Praha 1915; 2. vyd.: Jan Laichter, Praha 1942, s. 49).

8 Na univerzitě v Bologni Ripellino učil slovanskou filologii a český jazyk; lektorát češtiny na univerzitě v Bologni štědře honorovalo české Ministerstvo školství. Ripellino se opětovně pokoušel o obnovení tohoto pracovního poměru na univerzitě v Římě, ale české instituce už mu nevyhověli. Místo lektorátu mu nabízeli jednak honorované překlady a studie, jednak spolupráci se Státní bezpečností (k níž v letech 1954–1955 došlo, viz úvod předcházející tuto edici).

Napište mi! Těším se na Vaše řádky! Přeju Vám vše dobré a upřímně Vás, já i žena, pozdravujeme.

Váš

Vladimír Holan

Nová adresa:

Praha III.

U Sovových mlýnů č. 7

AMR → VH

8-XII-1948

Repubblica Italiana

Università degli Studi di Bologna

Milý příteli Holane,

promiňte, jestli jsem Vám dosud nenapsal, ale, věřte mi, měl jsem hodně práce a životních problémů. Především chci Vám upřímně blahopřát k literární ceně, kterou jste dostal v říjnu.⁹ Víte už, jak mám rád Vaše umění a co pro mne Holanovy verše znamenají. Pan Fikar mi právě poslal Vaše „První básně“:¹⁰ tak mám skoro všechno od Vás. V dějinách české současné poezie,¹¹ které teď chystám, bude kapitola o Vaší tvorbě. V těchto dnech jsem se všiml, že jste jeden z básníků, kteří nejvíc milují zeměpis (viz „geografické“ verše v „Rudoarmějcích“, XIII. kresba). Takové příklady lyrického zeměpisu jsem našel jen u Pasternaka („Msta, Ladoga, Šeksna, Lovat“ v básni „Vysokaja bolezn“) nebo Chlebnikova (vzpomínáte na „O Azija! taboj sebja ja muču“?).¹²

Ten Váš byt na Kampě musí být romantický. Kampu mám děsně rád. Pamatuji si: jednou v zimě vítr hvízdal jako na pastýřskou píšťalku. Druhý břeh byl daleký jako jiný ledový svět. A když na druhé straně zhasínají okna, řeka se stává smutná a pohřební.

A teď o té paní KÁVĚ. Pan Hájek se zatím do Prahy nevrátí. Je ale jiná možnost: diplomatický kurýr (pan Novák) má přijet v nejbližších dnech do Říma a brzy odjede zase do Prahy. Tak v konci prosince můžete tu kávu popíjet. Já Vám napíšu přesně, kdy odjede; měl byste ji potom vyzvednout v Černínském paláci.

Do Bologni dojízďím: jsem tu tři dny v týdnu. Mám žáků dost: přednáším i slovanskou filologii (úvod do slavistiky) i českou řeč. Těžká, zatraceně těžká řeč! Je to

9 V roce 1948 Holan dostal Státní cenu za literaturu, za básnickou tvorbu od roku 1945 (srov. www.ucl.cas.cz/ceny).

10 *První básně (1930–1937)*. *Triumf smrti, Vanutí, Oblouk, Kameni, přicházíš*. Borový, Praha 1948.

11 Ripellino, Angelo Maria: *Storia della poesia ceca contemporanea*. Edizioni d'Argo, Roma 1950. O vzniku knihy srov. Cosentino, Annalisa: „Těším se na Vaši knihu“. Ke zrodu *Dějin současné české poezie* (1950) Angela M. Ripellina. *Slovo a smysl* 14, 2017, č. 27, s. 123–129.

12 Tuto Chlebnikovovu báseň z roku 1921 přeložil Ripellino jako *O Asia! Di te mi tormento* (srov. Chlebnikov, Velimir: *Poesie*, ed. A. M. Ripellino. Einaudi, Torino 1968, s. 88).

křížovka pro studenty a pro mne „cejftrejb“, jak říkávali staří čeští marionetáři. Každý vnější pozorovatel Vám řekne, že je to ostrý, drsný jazyk (myslí slova „trdlo“, „krk“, „prst“), ale já vždy ochotně cituji Máchu s těmi jasnými samohláskami jako v italštině a cituji také reklamy jako „dokonalá dámská polobotka“ nebo „Bílá Labuť“, kde každé zvuk je poezie.

Pišťe mi příšťe o své práci.

Zatím srdečně zdravím Vás i Vaši paní,

Angelo M. Ripellino

Pišťe mi, prosím, vždy na římskou adresu.

AMR → VH

[28. 02. 1949]

Repubblica Italiana

Università di Bologna

Biblioteca della Facoltà di Lettere e Filosofia

Milý Holane,

konečně poslal jsem Vám dnes 28. února po tiskovému attaché panu Gavorovi balíček s tou nešťastnou kávou adresovaný paní Jílovské (Min. informací: Tržiště anebo Valdštejnský palác). Prosím Vás, vyzvedněte si to laskavě u ní. Na tu možnost jsem čekal pět měsíců. Jistě víte, že ten kurýr, po kterém já chtěl kávu zaslat o Vánocích, sedí v base na Pankráci, a marně jsme na něho tady čekali. Pošta nepřijme pořád nic. Tak, budou-li jiné seriosní možnosti, opakují zásilku. Doufám ale, že zatím se dostanu já do Prahy.

Pokračuji ve svých přednáškách: žáci začínají drmolit jakous českou hařmatilku. V květnu budu mít hotovou knihu o české současné poezii, která vyjde koncem tohoto roku. Dostal jsem minulý týden Vaši čínskou sbírku a teď prosím Vás o zaslání překladu Lafontaine.¹³

Čtu, čtu toho času v československých novinách velmi chatrné poezie, veršované skladičky, které nejsou nic jiného než nemotorná čmáranice. By mě mrzelo, kdyby vysoká úroveň české poezie měla najednou takhle klesati.

Budu rád, jestli mi napíšete o své práci a moc se těším na shledanou. Pozdravujte mi, prosím, Vaši paní.

Přátelsky Vás zdravím

Angelo M. Ripellino

¹³ *Melancholie. Básně dynastie sunžské 960–1277 po Kristu*, přel. V. Holan. Borový, Praha 1948; *La Fontaine, Jean de: Adónis*, přel. V. Holan, Praha, Borový 1948.

VH → AMR**7. III. 49**

Di doman non c'è certezza!¹⁴

Milý doktore —

před několika dny došel Váš dopis a balíčky s kávou. Za obě buďte pozdraven známým, který Vám od srdce děkuje.

Rozumem pak i srdcem, jako by se řeklo: studem i studem, Vám (jako Italovi) děkuju za ty řádky, kde mluvíte o úpadku naší poezie. Ano, je tomu tak, a mnohé se stalo od té, co jste byl u nás. Má hořkost jde už do němoty... Nevadí: brzy přijedte a budu rád, až tváří in tvář přitukneme na zdraví životu, na zdraví Apollóna! Jako by se paradoxně řeklo: ať žije nesmrtelnost. Ale to už jsme (zdánlivě rouhavě) u Ježíše Krista, před kterým, jako *komunista*, padám na kolena...

O své práci (která Vás, jak píšete, zajímá, a děkuju Vám i za to) až ústně. Je neradostná, možná; docela určitě však není optimistická...

Buďte mi zdrav, napište a brzy se objevte!

Má žena Vás pozdravuje, já pak Vám tisknu ruku jako

Vl. Holan

Adónis bude zaslán.

Poshovění!... Jak je dobré, že jste!!!

VH → AMR**10. VI. 49**

Milý příteli,

napsal jsem Vám báseň v italštině a pak ji zahodil. Napsal jsem Vám dopis a taky jej zahodil. Mlčím, protože *musím mlčet*... A tedy vše, až přijedete...

Můžete-li, pošlete nebo přivezte kávu, byla výtečná. O kterémkoliv italském víně se mi jenom snívá.

Narodila se nám dcerka, Vám taky, gratuluju Vám i Vaší paní.

A těším se na Vás a děkuju za separát.

Upřímně Váš

Vl. Holan

La parte d'Amleto¹⁵

14 Slavný a hodně citovaný verš z básně *Canzona di Bacco* (1490), asi nejznámější píseň ze sboru *Canti carnascialeschi* Lorenza de' Medici.

15 „Role Hamleta“. Holan cituje ze *Slovníčku*, přiloženého na závěr učebnice italštiny Josefa Bukáčka *Poznejte italštinu! Praktický průvodce jazykem* (Orbis, Praha 1947, s. 209): „Rappresentare la parte d'Amleto — představovati roli Hamleta“.

AMR → VH
20. IV. 1949

Milý Holane,

děkuju Vám za dopis a za skvělý „Adonis“. Jsem už dokonale přesvědčen, že je u Vás dnes smutná doba pro básníky, kteří věří jen věčnosti. Nevidím nikdy nikde Vaše jméno: to znamená, že jste nikdy nepsal pro kariéru. Ale velký básník zůstane takovým, i když loutkoví smrtelní kritikové ho probodnou střelami per, protože je... formalista, pesimista, a co ještě?

Co se týče mne, mám v úmyslu přeložit „Sen“ a „První Testament“ pro novou italskou knižnici slovanských děl, která bude publikovat dvoustředstránkové svazky s původním textem, filologickým překladem (totiž bez rýmů, bez těch staromódních básnických licencí, které dosud infikovaly italské překlady ze slovanské poezie), úvodem a poznámkami. Prvním svazkem bude můj překlad Pasternakových poem (s ruským textem),¹⁶ potom by mohly přijít na řadu ty Vaše věci (a ještě Borovského „Král Lávra“ a „Tyrolské elegie“).

Chtěl bych vědět, co myslíte Vy o mém výběru z Vašich básní; dlouho jsem váhal, jestli vybrat spíš „Terezku Planetovou“ nebo „Cestu mraku“ nebo „Rudoarmějce“. A co by chtěli Boroviáni za autorská práva? Doufám, že ne miliony, protože my začínáme tu knižnici s velkými obtížemi.

Zatím šťastně pokračuje moje těžká práce s dějinami české současné poezie: bude to kniha asi o dvou stech padesáti stránkách (roste to den ode dne) a hlavní kapitoly jsou tam věnovány Halasovi a Holanovi. Má mi vyjít koncem tohoto roku nebo počátkem příštího.¹⁷

Kromě toho všeho, chci do Prahy. A prosím Vás, abyste mi poradil, co podniknout, abych mohl dostat českou podporu. Na koho se obrátit? Zase na Mininform se mi nechce, mám dojem, že by ti pánové začali zpívat, že jsem houževnatě obtížný cizinec. Oni možná nechápu, že takové cesty jsou spojeny s mou bohemistikou. A se Syndikátem¹⁸ by se dalo počítat? Neznám nové poměry.

Pozdravujte ode mne Vaši paní a přijměte mé srdečné pozdravy, váš
 Angelo M. Ripellino

16 Pasternakovy básně vyšly v Ripellinově italském překladu až v roce 1957 v dvojjazyčné knižnici *Nuova collana di poeti tradotti con testo a fronte* [Nová dvojjazyčná knižnice přeložených básníků], kde vycházela však většinou neslovanská díla — Pasternak, Boris: *Poesie*, přeložil a předmluvou opatřil A. M. Ripellino. Einaudi, Torino 1957.

17 Ripellinova kniha *Storia della poesia ceca contemporanea* má 111 stran a vyšla na jaře roku 1950.

18 Spojením Syndikátu českých spisovatelů se Spolkem slovenských spisovatelů vznikl v roce 1949 Svaz československých spisovatelů.

AMR → VH**Roma, 17 maggio 1949**

Angelo Maria ed Ela Ripellino
Annunciano la nascita di
Milena¹⁹

AMR → VH**Řím, 26-VI-49**

Milý Holane,
přijedu do Prahy (s kávou a s vínem) kolem 25. srpna a zdržím se tu až do října. Dřív to nepůjde, protože chci napřed odevzdat rukopis svých dějin české poezie nakladateli. Doufám, že budete v Praze. Jestli ne, napište mi, prosím, adresu letního bytu. Naše Milenka se těší na Vaši holčičku.

Srdečně Váš

Angelo M. Ripellino

VH → AMR**6. VII. 49**

Milý doktore,
list Váš i Pubblicazioni mne moc potěšily. A taky to, že brzy přijedete. Proč bych zahával: že přijedete (tak, jak jsem Vás poznal): pln lásky k poezii, a dokonce s vínem a kávou. Až si zapřejete sejít se se mnou, zatelef. na č. 415-42 kdykoliv odpoledne a smluvíme si schůzku. Kdybych snad nebyl v Praze, napište mi lístek na adres: V. H., t. č. Všenory č. 146, p. Dobřichovice (u pí. Marie Holanové). A smluvíme si to poštou.

Naše holčička se jmenuje Káťa. Zdá se, že se narodila skoro současně s Vaší Milenkou... Tak ať žijete! Já nežiju! Ho dimenticato a casa la mia musica...²⁰ Doma? Ve smrti?

Váš Vl. Holan

VH → AMR**Vladimíre, 11. XII. 49**

Můj dobrý příteli —
děkuju Vám za dopis a odpusťte, že tak dlouho neodpovídám. Ale psát: o čem? A proč? Proč zavalovat druhého někde v dálce vlastními balvany? Je třeba mlčky nésti je dál, na vlastní pěst, na vlastní vrub. Je pravda, že jaksí začínám slábnout a že se pod nimi prohýbám. Hlavně, že neuhýbám.

19 „Angelo Maria a Ela Ripellinovi oznamují, že se narodila Milena. Řím, 17. května 1949.“

20 „Ho dimenticato a casa la mia musica — zapomněl jsem doma své noty“ (Bukáček, Josef: *Poznejte italštinu!*, s. 224).

Těším se na Vaši práci o naší moderní lyrice, na spravedlivý soud nad oněmlými, na spravedlivé vidění o vidoucích i slepých i oslepených.

Blíží se Vánoce, doba, kterou miluju. Co bude dál?

Přeju Vám i Vaší paní, holčičce i všem Vaším drahým to nejlepší.

Váš

V. Holan

Žena Vás pěkně pozdravuje.

Dostal jste poemu „Návrat“?²¹

AMR → VH

Roma, 11. 2. 1950

Vladimír Holan
U Sovových mlýnů 7
Praha III
Cecoslovacchia

— před časem jsme poslali [...] dostali jste ho v pořádku?

Napište [...] o sobě.

Srdečně Váš

A. M. R.

[Chybí část listu.]

VH → AMR

25. III. 1950

Dobrý příteli —

ovšem, že jsem Vám poděkoval za balík pro Kátu. Ale teprve teď (po Vašem upozornění) si uvědomuju, že jsem dopis hodil do schránky... Nedošel tedy... A tak snad dojde tento, v kterém opětuju dík a potvrzuju Vaši knihu... Milé věnování v dobách pro mě zvlášť těžkých!... Ale nic se neztrácí... Já už piju víno *jenom stoje!* Jako bych řekl: *kleče!*... No nic, žádné stížnosti!

Brzy se objevte! Mám Vás rád! —

Váš

Vladimír Holan

A že líbám ruku Vaší ženě a tu malou Vaší holčičce!... A kéž nestůně jako ta naše (černým kašlem)!

²¹ Báseň *Návrat* (1948) vyšla v bibliofilii *Tři* (Československý spisovatel — Spolek českých bibliofilů, Praha 1957)

VH → AMR

Pragae Die 30. VI. 1950

Drahý příteli,

nevím, jak bych Vám poděkoval za Vaši, dnes tak vzácnou věrnost! I za vzácnost i za věrnost!... Při otevření obálky a při přečtení nadpisu vyhrkly mně i mé ženě do očí pramínky. Tak propast se chvěje a oblak odpovídá. Abyssus abyssum!²² Nepotřebuji Vám říkat, že to byly pramínky radosti a tedy veletoky síly!... Amazonas!

V takové náhle přátelsky torpedované samotě, všechny vzpomínky na Vás (a jsou to světlé vzpomínky!) mi náhle vystoupily, slyšel jsem zase některá Vaše slova — celé věty jemné a přesné, některé z nich nakloněné mi bez lichocení, opravdové, protože prosté až do podstatného, slova i hlas i pohled i zjev i bytí ušlechtilého muže!

Byl jste mi blízký od prvního setkání... Zůstal jste jím a já jako Váš celý přítel chci Vás dnes poprosit: *abyste se šetřil!*, abyste nadále *byl*, neboť je krásné, že jste!!!

Je ve Vás láska! Ve mně pak, drahý příteli, je to stále teď jen mlčení, ale mlčení takové váhy, že té Vaší lásky je snad hodno...

Poezie je mi VŠE! Mohu to říci jenom Vám, aniž bych byl směšný nebo tragický.

A tak Vám tedy znovu děkuju!

A kéž Vám, Vaší paní, holčičce a všem Vaším drahým požehná Bůh!

A on Vám požehná, uvidíte!

Z opravdového srdce Váš

Vladimír Holan

Noc s Hamletem, báseň stále ještě nedokončená, je Vám už teď připsána.²³ Udělá Vám to trochu radosti?

AMR → VH

září 1950

Vladimír Holan

U Sovových mlýnů 7

Praha III

Cecoslovacchia

[adresa tužkou škrtnuta, připsáno: Všenory č. 146 Dobřichovice]

Srdečné vzpomínky,

Váš Angelo M. Ripellino

[pohlednice: Van Gogh, *Váza se slunečnicemi*]

22 Abyssus abyssum invocat (Starý zákon, Žalmy 41) — doslova „propast volá na propast“, citováno zpravidla ve smyslu „z bláta do louže“.

23 *Noc s Hamletem* vyšla v roce 1964 v SNKLU s dedikací Vladimíru Justlovi.

VH → AMR**24. XI. 50**

Můj dobrý příteli —

prosím, můžete-li, pošlete ke studijním účelům vše, co jste o nás napsal (Dějiny moderní české poezie, O loutkovém divadle, o Josefu Čapkovi i Jakubu Demlovi atd.), a to na adresu: *docent Dr. Oldřich Králík,*

Olomouc V, Hněvotínská ul. č. 18.

O Vaše práce je velký zájem a, můj Bože, koho by to netěšilo? Jistě, že to potěší i Vás...

Děkuju za oba letní lístky!... I když mlčím, má vzpomínka, lépe: mé vzpomínání na Vás je takové síly, že Vás potkávám, hovořím s Vámi, sedíte se mnou, vypravujeme si o tom, co milujeme. A protože Vás mám rád, mám rád i Vaši paní a holčičku a Vaše rodiče i jiné Vám drahé! Nejsem tedy sám, budiž Vám za to žehnáno!... Vám: cizinci, jak se říká...

Věrně

Vladimír Holan

A nečtěte moc! Šetřte se! Poezie je vzácné koření... Život taky!!!

AMR → VH**20. XII. 1950**

Můj milý příteli,

měl jsem velikou radost z Vašeho dopisu a hned jsem zaslal žádané studie panu docentu Králíkovi.²⁴ Má vzpomínka na Vás stává se časem živější a mohu tvrdit, že kdykoliv sahám po české poezii, se mi vynořují z paměti obraz a přízvuk a barvy Vašeho básnictví. Ještě jsem Vám nepoděkoval za slíbené věnování poemetta „Noc s Hamletem“. Nemusím Vám ani říkat, jak mě to potěší.

Pracoval jsem v minulých měsících na začátcích české literatury:²⁵ je tam opravdu něco významného; myslím na malířský lesk a na precízní novotvary a na drahokamy Legendy o Svaté Kateřině, na snivou jemnost Písně Závěšovy, na vzletný projev labutě, kterým končí Flaškova „Nová rada“, na vzácnou bajku o lišce a o džbánu... Ale ta česká literární věda! Bože! Tak toporná a školní a šedivá, a hlavně neschopná pocítit *formální* hodnoty slovesné tvorby!

Váš dopis mi došel v smutné chvíli. Jsem už měsíc nemocen a budu se příští týden musit podrobit vážné plicní operaci.²⁶ A potom ještě dvacet dní ležet v klinice. Život

²⁴ Oldřich Králík Ripellinovi poděkoval za zasláné materiály v dopise z 23. prosince 1950 (srov. Dopisy A. M. Ripellinovi 1948–1952. *Slovo a smysl* 14, 2017, č. 27, s. 155).

²⁵ Ripellinova studie o starší české literatuře vyšla časopisecky na začátku roku 1951 (*Due capitoli di letteratura ceca: Le origini /863–1306/. Il Trecento. Convivium*, 1950, č. 5/6, s. 757–771).

²⁶ V Ripellinově biografii Antonio Pane zhoršení Ripellinova zdravotního stavu přičítá cestování do Bologni: „A questa intensa attività saggistica si accompagna, tra il 1947 e il 1950,

je opravdu — jak jste mi napsal — vzácné koření. A kolik bolestí má člověk prožívat, aby živ byl...

Napište mi brzy, prosím: ve dlouhých dnech ležení se mi bude stýskat po Vás a po Praze. Přeju Vaší ženě a Vám a Katě pěkné prožití Vánočních svátků a vyřizuji pozdravy i od mé paní,

Srdečně Váš

Angelo M. Ripellino

VH → AMR

22. XII. 1950

Můj dobrý, drahý příteli,
zvěděl jsem, že stůněte... Vy to víte, že jsem v každém z listů psal, abyste se šetril, nečetl tuze moc... Ovšem, zapomněl jsem na přeplněné vlaky mezi Římem a Bologní, na nastuzení. To není dobré! Hluboko v temnotách (nočních), jak tu jsem, mohu jen prosit Boha, aby pomohl lékařům... A on pomůže, uvidíte!

Tuze často na Vás myslím, na Vás cítím, na Vaše Vám drahé — a píšu-li Vám dnes před Štědrým večerem, pak Vám vlastně píšu z celé ryzosti svého dětství, neboť o Vánocích se vracím jenom do něho... Naštěstí se nepoznávám, žasnu a všechen ve vroucnosti objímám několik svých přátel; jste z prvních, to mi věřte! Vždyť Vás mám rád!...

Tož se nám brzy uzdravte, dejte o sobě vědět a jen v samých dobrých zvěstech!

Že líbám ruce Vaší paní, Vaší mamince, Vaší holčičce, klaním se Vašemu tatínkovi — a Vás, příteli, objímá

Váš starý

Vladimír Holan

Jste hodný, že jste poslal své práce do Olomouce. Je o ně velký zájem! Ať Vás to (a plným právem) potěší.

uno sfibrante lavoro come incaricato di filologia slava all'Università di Bologna lontana sei ore di treno da Roma. I continui viaggi lo prostrano. Il „male sottile“ di cui soffriva da tempo si aggrava fino a richiedere un intervento radicale eseguito da un illustre chirurgo [K této intenzivní esejistické činnosti se připojí mezi rokem 1947 a 1950 vysilující práce docenta slovanské filologie na univerzitě v Bologni, která ležela šest hodin vlakem od Říma. Ustavičné cestování jej znaví. Tuberkulóza, kterou dávno trpěl, se zhoršuje, až je nutný radikální zákrok věhlasného chirurga]“ (Fo, Alessandro — Pane, Antonio: Storia di Ripellino /prima parte/. *Annali della Facoltà di Lettere e filosofia*, vol. X. Università di Siena 1989, s. 122).

AMR → VH

22. V. 1951

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha III
 Cecoslovacchia

Srdečně srdečně Váš
 Angelo M. Ripellino

[Pohlednice: Bologna — Torri Asinelli e Garisenda]

AMR → VH

Roma 12. června 1951

Milý příteli,
 kolik měsíců už přešlo od Vašeho posledního dopisu? A já jsem se zatím ozval jenom pohlednicí. A kolik věcí se ještě měnilo v té krátké době! A svět může truchlivě žít bez svých básníků! Podobá se osud poetů údělu těch soch, o kterých tak často zpíváte?
 Že miluji stále Vaši poezii, to jsem chtěl Vám dneska říci.
 Srdečně Váš
 Angelo M. Ripellino
 Pokusím se přijet asi v srpnu do Čech.

[na rubu rukou připsáno, zřejmě Holanem: „Teď jsem slyšel v rozhlase slovo Zwischengedichte.“]

AMR → VH

Reutte in Tirol, 21. 7. 51

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha III
 Tschechoslowakei
 [adresa vyškrtnutá, připsáno: Všenory č. 146 p. Dobřichovice]

Srdečné pozdravy.
 Angelo M. Ripellino

[pohlednice: panorama z Tyrol]

AMR → VH**28. X. 55**

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha III
 Cecoslovacchia

Přeje Vám k padesátinám hodně světla a zdraví, chci Vás ujistit z dálky, že se pořád vracím k vesmíru Vaší poezie mně tak drahé. Váš

Angelo M. Ripellino
 Via Tommaso Salvini 53
 Roma

[pohlednice: Picasso, *Marie, fille de l'artiste*]

VH → AMR**7. XI. 55**

Vřelé díky za gratulační paprsek do temnot!

Bůh žehnej Vám a Vaším drahým!

Vl. Holan

AMR → VH**18. prosince 1955**

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha III
 Cecoslovacchia

Veselé Vánoce a pěkný Nový rok!

Váš Angelo M. Ripellino

[pohlednice: Picasso, *Paul, fils de l'artiste*]

OPEN
ACCESS

VH → AMR**4. 1. 1956** [poštovní razítko]

Pan Prof. Dr. Angelo Maria Ripellino
 Via Tommaso Salvini 53
 Roma
 Italia

Jenom to dobré přeje Vám a Vašim drahým do roku 1956

Váš V. Holan

Praha III

U Sovových mlýnů 7

[pohlednice: Mikoláš Aleš, Říjen]

AMR → VH**22. III. 56**

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha III
 Cecoslovacchia

Vzpomínky a pozdravy
 Váš Angelo M. Ripellino

[pohlednice: Roma — Piazza Navona]

AMR → VH**25. dubna 1956**

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha (Kampa)
 Czechosłowacja

Pozdravy z Warszawy
 Angelo M. Ripellino

[pohlednice: Stara Pomarańczarnia se sochou knížete Józefa Poniatowského]

AMR → VH**4. V. 56**

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha III
 Cecoslovacchia

Milý Vladimíre,
 myslím na Vás v těchto rušných dnech a věřím, že se brzy uvidíme. *Affettuosamente*²⁷
 Váš Angelo M. Ripellino

[pohlednice: Roma — Piazza Esedra e Stazione Termini]

AMR → VH**6. VII. 56**

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha III
 Cecoslovacchia
 [adresa škrtnuta, připsáno: Všenory 146 p. Dobřichovice]

Srdečně děkujeme za krásnou knihu a pozdravujeme Katu.
 Milena i Angelo M. Ripellino

[pohlednice: Alberto Savinio, *Monumento ai giocattoli*]

AMR → VH**14. srpna 1956**

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha III
 Tschechoslowakei
 [adresa škrtnuta, připsáno: Všenory 146, p. Dobřichovice]

Srdečné pozdravy z Rakouska.
 Angelo M. Ripellino

[pohlednice: Hotel Steinacherhof]

²⁷ Vřele.

AMR → VH

28. X. 56

Vladimír Holan
U Sovových mlýnů 7
Praha III
Czechosłowacja

Srdečné pozdravy z Varšavy
Angelo Maria Ripellino

[pohlednice: Warszawa — Hotel Bristol]

VH → AMR

V Praze 1. listopadu L. P. 1956

Vážený pane profesore,
před časem jsem Vás svým listem prosil, abyste nezapomněl na básníka Vladimíra Holana — a jistě jsem tak činil zbytečně.

Dnes Vám svým listem chci poděkovat, protože si asi nedovedete představit, jak velkým povzbuzením jsou Vaše listy básníkovi, který dle svých vlastních slov je „zván na oběd k Smrti a na večeři k Posmrtnosti...“

Nevím, co dodat. Snad jen to, že bych Vám rád jednou stiskl ruku.

Váš

Vladimír [mystifikační příjmení nečitelné]

AMR → VH

16. XII. 56

Vladimír Holan
U Sovových mlýnů 7
Praha III
Cecoslovacchia

Veselé Vánoce, šťastný Nový rok
Váš Angelo

[pohlednice s kresbou a nápísem v češtině: ...ty vezmeš housličky, / já dudy mám: / poženem k jesličkám, / zahrajem tam! — Vydala „Vigilie“, edice KA, Řím]

VH → AMR**28. XII. A. D. 1956**

Pan Prof. Dr. Angelo Maria Ripellino
Via Tommaso Salvini 53
Roma
Italia

Angelo, umírám —
a taky živ jsem, živ...
V. Holan

AMR → VH**Roma, 20. I. 1957**

Vladimír Holan
U Sovových mlýnů 7
Praha III
Cecoslovacchia

Milý Vladimíre, napište mi o sobě víc. Stále na Vás myslím. Mohu Vám něčím pomáhat?
Váš Angelo

[pohlednice: Roma — Castel Sant'Angelo]

VH → AMR**Pragae die 27. XI. A. D. 1962**

Můj dobrý příteli —
ne, nezapomínáte na stárnoucího a nemocného básníka!
Děkuji Vám! Blíží se Vánoce. Aby byly krásné, přeju ze srdce upřímného Vám
a všem Vaším drahým!
Oddaný
Váš Holan

[pohlednice: J. Navrátil, *Studie ovoce*]

VH → AMR**Pragae die 5. III. A. D. 1964**

Drahý příteli —

děkuju za oba svazky L'Europa, za glosu v prvním, za překlady a původní slovo ve druhém.²⁸ *Velmi* jste mne v mé chorobě potěšil. Vidím, že máte mou poezii stále rád, že jste jí oddaný, víc: věrný. Vždyť nezapomínám na Vaše překlady vyšlé kdysi dávno v Conviviu.²⁹

Před časem dal jsem Vám poslat, co vyšlo v roce 1963: „Noční hlídku srdce“ (s deskou), „Bez názvu“ (první díl sbírky „Ale je hudba“), „Příběhy“ a bibliofilii „Dvě jezera“. Dostal jste vše v pořádku?, napište mi!

V březnu vyjde v Plameni časopisecky „Noc s Hamletem“. Bude Vám zaslána. A asi v květnu nebo v červnu vyjde druhý velký díl z „Ale je hudba“ nazvaný „Na postupu“. Tuto knihu lyriky jsem Vám dedikoval,³⁰ a jakmile vyjde, pošle Vám ji přemilý přítel Vladimír Justl...

Snad Vás bude zajímat, že západoněmecké nakladatelství S. Fischer projevilo zájem o mé básnické dílo. Škoda, že jsem málem na odchodu z tohoto světa...

Příteli, poručte mne do přízně své paní, pohladte za mne své děti a stiskněte mi ruku tak upřímně jako já Vám tu Vaši!

Vladimír Holan

AMR → VH**10. března [1964]**

Facoltà di Lettere dell'Università di Roma
Cattedra di Lingua e letteratura russa

Milý pane Vladimíre,

děkuju Vám za Váš vroucí list. Dostal jsem všechno, kromě bibliofilie „Dvě jezera“. Mohu Vám dnes s radostí oznámiti, že nakladatelství Einaudi vydá začátkem příštího roku výbor z Vašeho díla v mém překladu a s mým obsáhlým úvodem.³¹

Je to hezké, že dnešní renesance české kultury se ztotožňuje, jak jsem dávno toužil a „prorokoval“, s Vaším jménem. Jsem dnes hrdý, že jsem nikdy nešel váhavě českou

28 È l'ora della Cecoslovacchia. Fogli di diario praghese. *L'Europa letteraria*, sv. 22–24, 1963, s. 172–184; Holan, Vladimír: Sei qui? Parla! e altre poesie, přeložil a poznámkou opatřil A. M. Ripellino. *L'Europa letteraria*, 1964, sv. 25, s. 58–65.

29 Ripellino, Angelo M.: Di un'opera inedita del poeta ceco Holan [úvod k překladům z Holanovy sbírky *Ale je hudba*, které následují]. *Convivium* 1950, č. 5/6, s. 756–771 [úvod na s. 756–765; překlady na s. 766–771].

30 Holan věnoval „Angelu Marii Ripellinovi“ sbírku *Na postupu. Verše z let 1943–1948* (Československý spisovatel, Praha 1964).

31 Holan, Vladimír: *Una notte con Amleto e altre poesie*, přeložil a předmluvou opatřil A. M. Ripellino. Einaudi, Torino 1966, 167 s. Svazek obsahuje *Noc s Hamletem* a básně ze sbírek *Rudoarmějci*, *Tobě*, *Příběhy*, *Bez názvu*, *Na postupu*, *Trialog*, *Bolest*.

literaturou, neuvízl jsem v blátě malé lžipoezie oné doby a jsem hned od začátku pochopil kdo je a bude nejlepší český básník.

Líbí se mi to, co Justl udělal a dělá pro Vaši tvorbu. Děkuji Vám vřele za to, že jste mi dedikoval sbírku: je to pro mne velký, cenný dar.

Přijedu do Prahy v prvních dnech května. A budeme mluvit o Vaší slíbené cestě do Itálie.

Klaním se Vaší Paní. Pozdravy od mé ženy.

Srdečně

Váš Angelo M. Ripellino

VH → AMR

18. IX. A. D. 1964

Drahý Ripellino,

Vy víte, že Vás mám opravdově rád! A že už nestůněte, vid', už ne! Jste zase zdrav u své milé ženy a roztomilých dětí! O byt' nejkratší zprávu prosí

Vám oddaný

Vl. Holan

Moje paní a Kačenka Vás vzpomínají!

VH → AMR

Na sv. Mikuláše L. P. 1964

Můj dobrý příteli —

sláva, jste živ a uzdravujete se! Udělal jste mi svým dopisem velkou radost! Teď jen všechno nechte, odpočívejte, potřebujete co nejvíce klidu! A prosím Vás, abyste mi dal časem vědět, že je Vám, jak věřím, už dobře. Kampa, Praha Vás vzpomínají s nelíčenou účastí.

Ze srdce upřímného přeju Vám a Vaším drahým krásné Vánoce a kéž Nový rok otevře se Vám všechen vlídný, laskavý, posilující!

Váš

Vl. Holan

VH → AMR

5. IV. A. D. 1965

Můj dobrý příteli,

už dlouho nemám zprávu, jak je s Vaším zdravím, napište brzy!

Před časem jsem Vám poslal novou knihu veršů „Bolest“.³² Dostal jste ji? Před časem Vám poslal můj přítel prof. Dr. Bohumír Rejsek překlad „Noci s Hamletem“ do

32 *Bolest. Verše z let 1949–1955*, ed. Vladimír Justl. Československý spisovatel, Praha 1965.

franštiny. Je to skvělý dermatolog, je mu 74 let a pracoval na tom s velkým zaujetím. Vyptával se mne u těžkých míst, ale francouzsky neumím a tak nevím, jak uspěl, i když pracoval s láskou. Můžete-li, napište mu, co soudíte o jeho překladu. Právě dokončil překlad „Toskány“. V jeho věku a při tom, že je vědec, je to obdivuhodné...

Byl tu také u mne návštěvou p. G. Vigorelli.³³ Okouzčil mne a rád na něho vzpomínám... Příteli, čekám, čekám na brzkou zvěst od Vás, že je Vám dobře!!!

Ruku Vám tiskne

Váš Vlad. Holan

AMR → VH

12. 4. 65

Facoltà di Lettere dell'Università di Roma
Cattedra di Lingua e letteratura russa

Milý pane Vladimíre,
děkuji Vám za „Bolest“ a za stálou vzpomínku. Dostal jsem překlad pana profesora Rejska, je velmi krásný a přesný, přesto, že bohužel franština niveluje všechny cizojazyčné texty do stejného standardu a krade jim specifickou váhu. Tento překlad byl mi užitečný v mé práci.

Ačkoli první měsíce zotavení byly velmi těžké, mé zdraví se teď značně zlepšilo a doufám, že se ještě víc zlepší s nástupem jara. Pojedu koncem dubna na několik dní do Francie, na Rivièru, jako člen poroty mezinárodní ceny nakladatelů, která zasedává každý rok jinde.

Možná, že přijedu do Prahy v druhé polovině května; kromě toho, chtěl bych strávit celé léto někde v Československu: Svaz spisovatelů mi nabídl stipendium na rekonvalescenci v Karlových Varech a na Dobříši.

V příštím čísle „Europa letteraria“ uveřejním skupinku básní z „Bolesti“. Celou sbírku svých překladů z Vašeho díla mám odevzdat Einaudimu koncem května. Bude tam také „Toskána“.³⁴

V začátku května mi vyjde u Einaudiho obsáhlá kniha o moderním ruském divadle s názvem „Il trucco e l'anima“ („trucco“ je zároveň trik a líčidlo).³⁵ Je to vyprávění o velkých režisérech Stanislavském, Mejercholdovi, Tairovovi, Vachtangovovi, ale spíš záminka pro dlouhý román o poezii oné doby, o osudech umělců, o životě a smrti, o přízracích světa a konečně o sobě. Ti velcí umělci se stávají „kukielki“ (jak říkávají Poláci) v rukou autora-loutkáře.

³³ Giancarlo Vigorelli (1913–2005) byl literární kritik a novinář. Společně s Domenico Javaronem založil a redigoval časopis *L'Europa letteraria* (1960–1965). O něm a o jeho vztahu k Holanovi píše Josef Kroutvor (*Města a ostrovy. Arbor vitae*, Praha 2002/[1997], s. 136–138).

³⁴ Viz pozn. č. 31.

³⁵ Ripellino, Angelo Maria: *Il trucco e l'anima. I maestri della regia nel teatro russo del Novecento*. Einaudi, Torino 1965.

Pozdravujte mi, prosím Vás, svou paní a Káťu. Doufám, že se brzy uvidíme.
Srdečně

Váš Angelo M. Ripellino
Facoltà di Lettere dell'Università di Roma
Cattedra di Lingua e letteratura russa

AMR → VH

30. července [1965]

Milý můj pane Vladimíre, —
děkuji Vám za knihu a za věnování. Jsem teď v sanatoriu na Dobříši, kde dobří lékaři mě dají do pořádku.

Odevzdal jsem před odjezdem rukopis své knihy překladů z Vaší tvorby. Vyjde asi na podzim (povedl se mi krásný úvod). Četl jste možná, že jsem právě dostal největší italskou literární cenu za knihu „Il trucco e l'anima“, kterou Vám ukážu, až přijedu do Prahy.³⁶

Zatím se léčím, ležím, mluvím s přírodou.

Doufám, že je Vám dobře. Mám Vás rád a toužím po brzkém setkání s Vámi.

Moje rodina (totiž moje česká pohádková paní a mé poločeské děti) je tady v Zámku. Mám za to, že bude tentokrát to správné a plné uzdravení, protože moje hlava je plná plánů a nápadů a chtěl bych dělat víc a víc pro českou kulturu.

Prosím Vás, pozdravujte mi milostivou paní, Katu — a milého Vladimíra Justla. Budu vděčen za nějakou knížku, která mi pomůže strávit dlouhé, nudné dni.

Objímám Vás,

Váš Angelo M. Ripellino

AMR → VH

23. srpna [1965]

Můj milý pane Vladimíre,
děkuji Vám za dopis a za stálé vzpomínání. Jde to lépe, a podle lékařů jsou už značné pokroky. Bude to dlouhé, ale co je „sto let mně básníku“.³⁷ Je to věc trpělivosti. Doufám, že má druhá vlast mě uzdraví, abych mohl dále pro ni pracovat: mám hlavu plnou plánů a nápadů a sešity plné výpisků. Nic nepotřebuji, kromě knih. Napsal jsem svému nakladateli, aby mi poslal italské a francouzské novinky: bez toho nedá se žít. Ze Svazu bohužel jen slibují a zatím nic nepošílají. Bylo by krásné, kdyby mi zasílali pravidelně všechny hodnotné novinky, aniž bych musil po každé žádat. Jsem o to písemně prosil Šiktance z „Mladé fronty“, a jistě mi pan dr. Justl pomůže v „Krásné literatuře“³⁸ a možná v „Čsl. spisovateli“. Čekám na kartáčové otisky mé

³⁶ Premio Viareggio, sekce „Saggistica“.

³⁷ „Sto let je nic mně, básníkoví“ — Holan, Vladimír: *Odpověď Francii* [30. 9. 1938]. In: V. H.: *Dokumenty*, ed. V. Justl a P. Chalupa. Paseka, Praha 2001 (*Spisy*, sv. 6), s. 12.

³⁸ Míněno asi Státní nakladatelství krásné literatury a umění, od r. 1966 Odeon, kde Vladimír Justl od r. 1954 působil jako redaktor.

knihy překladů z Vaší poezie. Za několik dní přijede do Prahy Vigorelli na čapkovské sympozium.³⁹

Mám Vás rád a na Vás častočasto myslím v dlouhých, nudných večerech. Líbám ruku Vaší paní a pozdravuji Káťu. Zdraví Vás moje manželka, moje opora, svědomí a zlato.

Srdečně Váš

AngeloMRipellino

AMR → VH

15. 9. 1965 [telegram]

VLADIMIR HOLAN U SOVOVYCH MLYNU 7 KAMPA PRAHA

551 DOBRIS 133 20 16 1000

MILOVANEMU BASNIKOVI POSILAM ZE SVE SAMOTY PRANI ZDRAVI STESTI
SVETOVE SLAVY — RIPELLINO

AMR → VH

9. listopadu [1965]

Facoltà di Lettere dell'Università di Roma

Cattedra di Lingua e letteratura russa

Můj milý Mistře,

jsem zase doma a je mi značně lépe. Pomalu pomalu začnu znova hrát svůj život. Po tolika dnech moje první čtení byly včera básně ze sbírky „Na postupu“. Čtení člověka, který dostává se ze tmy na světlo, je, jak víte, vybíravé, nespokojené, nedůvěřivé, a proto chci Vám říci, že ony žijí a nic neztrácejí ze své síly a krásy i pro takového člověka. Mrzí mě jenom, že kvůli nemoci se zpozdí ta italská antologie z Vašeho díla, kterou chci Vám darovat v příštím roce k šedesátinám. Děkuji Vám za milé dopisy, které mi byly světlem a útěchou v smutných dnech. Můj návrat k životu je spojen se vzpomínkami na Prahu, na Kampu, na Vás... Klaním se Vaší paní, a líbám Kačenku. Hodně mi pomáhá vědomí, že z dálky Vy všichni myslíte na mne.

Objímám Vás, Váš

Angelo M. Ripellino

³⁹ Mezinárodní čapkovské sympozium s názvem *Člověk proti zkáze* pořádal ve dnech 7. — 9. září 1969 v Mariánských Lázních Svaz československých spisovatelů za účasti Pen-klubu.

AMR → VH

18. I. 66

[připsáno, dole datum 18 genn. 65]

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha 1
 Cecoslovacchia

Pozdravy z restaurace, kde vládne ohromná baba.

Ela
 Angelo Maria Ripellino
 D. V. Ivanov.
 Giuseppe [nečitelné příjmení]
 Ettore Lo Gatto
 S obdivem, Roman Jakobson
 [nečitelný podpis]

[pohlednice z restaurace Cesarina: portrét majitelky, na pozadí pohled na Řím]

VH → AMR

19. III. A. D. 1966

Drahý Ripellino —
 vítám Vás v Čechách! A děkuju Vám! A těším se, že Vás brzy uvidím s Vl. Justlem zde
 na Kampě! Rád, opravdivě rád jsem slyšel, že se cítíte zdraví!!!
 Ze srdce upřímného Váš
 Vladimír Holan

AMR → VH

8. 4. 66 [poštovní razítko]

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha 1
 Cecoslovacchia

Cher Holan, nous parlons toujours de Votre poésie: on fera une grande lecture publique à la fin d'avril, je Vous embrasse,⁴⁰

40 „Drahý Holane, mluvíme neustále o Vaší poezii: bude velké veřejné čtení na konci dubna, objímám Vás“.

Giancarlo Vigorelli
 Bruna Iavarone
 Lorenza Trucchi
 Ela Ripellino
 [nečitelný podpis]
 Angelo Maria Ripellino
 Domenico Iavarone

[pohlednice z restaurace „dal Bolognese“: kresba znázorňující Piazza del Popolo, adresa restaurace]

AMR → VH

8. 5. 66

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha 1
 Cecoslovacchia

Radostně na Vás vzpomínáme

AngeloMRipellino
 Z výletu do Říma
 [nečitelný podpis]

[pohlednice: David Burliuk, *Saga of Positano*]

AMR → VH

6. 9. 66

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha 1
 Cecoslovacchia

Srdečné vzpomínky
 Angelo M. Ripellino

[pohlednice: Roma, Piazza Navona]

VH → AMR**2. I. A. D. 1967**

Drahý příteli —

znovu Vám děkuju za všechnu oddanost a velkou práci, kterou jste věnoval mé poezii. Vy víte, že vás mám rád, a to nikoli od včerejška! Proto Vám z hloubi srdce přeju, abyste byl zdravý a žil ještě dlouho na této nešťastné, a přece krásné zemi!

Bratrsky Vás objímá

Váš

Vlad. Holan

AMR → VH**Catania, 5. 1. 1967**

Mistr Vladimír Holan
Laureát Etna Taormina
Praha 1
U Sovových mlýnů 7
ČSSR

Freudige grüße von Hans Magnus Enzensberger

Jste tady s námi, všichni na Vás vzpomínáme

AngeloMariaRipellino

Ela R.

Grü[ße] u[nd] Wünsch[e] von Ingeborg Bachmann

Con l'ammirazione la fraternità e l'augurio di Ungaretti⁴¹

Salvatore Quasimodo

Jsem nadšená a líbám Tě. Tvá Věra

Miluje Vás Váš Vladimír

[pohlednice: Taormina, Teatro Greco]

AMR → VH**Na památku odpoledne 12. 1. 1967,**

kdy jsem byl ve Viole na tiskové konferenci o udělení ceny Etna-Taormina Vladimíru Holanovi, básníku, kterého nejvíc miluji. Z jarního světla Catanie do sněhu a mrazu Prahy. Velký krevní oběh poezie proudí ze strany do strany, z času do času. Holanovo jméno se v mé paměti spojuje s jménem Vladimíra Justla a Violy, kde před lety jsem poprvé slyšel překrásnou báseň Noc s Hamletem.

Angelo Maria Ripellino

41 „S uznáním, bratrstvím a přáním Ungarettiho“.

AMR → VH**12. 12. 67**

Hezké Vánoce přeje
 AngeloMariaRipellino
 Ela

[pohlednice: vánoční přání ve více jazycích]

AMR → VH**10. IV. 68, Roma**

Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha 1
 Cecoslovacchia

Vzpomínáme na Vás
 Angelo Maria Ripellino
 Ela R.
 [nečitelný podpis]
 Sandro R.
 Miloň Novotný

[korespondenční lístek s hlavičkou Facoltà di Lettere dell'Università di Roma / Cattedra di Lingua e letteratura russa]

AMR → VH**27. 5. 68**

Národní umělec
 Vladimír Holan
 U Sovových mlýnů 7
 Praha 1
 Cecoslovacchia

Vzpomínáme na Vás v Římě
 Ela
 Angelo Maria Ripellino
 Je to překvapující, ale vzpomínám také v Římě
 Oldřich Králík
 Marie [nečitelné příjmení]
 Václav [nečitelné příjmení]

[korespondenční lístek s hlavičkou Facoltà di Lettere dell'Università di Roma / Cattedra di Lingua e letteratura russa]

AMR → VH

11. ?. 68 [poštovní razítko, telegram]

VLADIMIR HOLAN⁴² U SOVOVÝCH MLYNU 7 PRAHA

RADUJEME SE Z VASEHO JMENOVANI NARODNIM UMELCEM
RIPELLINO

AMR → VH

24. X. 68

Národní umělec
Vladimír Holan
U Sovových mlýnů 7
Praha 1
Cecoslovacchia

Milý pane Vladimíre,
stále na Vás myslíme a máme Vás rádi.
Váš Angelo
Ela

[korespondenční lístek s hlavičkou Facoltà di Lettere dell'Università di Roma / Cattedra di Lingua e letteratura ceca e slovacca /⁴³ Pravda zvitězí]

AMR → VH

15. XII. 68

Milý pane Vladimíre,
máme Vás rádi, myslíme na Vás, jste tady s námi
Angelo Maria Ripellino
Con il più caro abbraccio di cuore⁴⁴
Giancarlo Vigorelli
Taormina a Catania je už na věky spojena díky těm, kteří napsali věky přede
mnou, s Vaším jménem. A to je krásné.

42 Adresát uveden jako „Holdan“.

43 Ve skutečnosti se disciplína tak nejmenovala: její oficiální název byl „Lingua e letteratura cecoslovacca“, ale Ripellino si nechal vytisknout „správný“ hlavičkový papír.

44 „S nejvřelejším srdečným objetím.“

Váš Vladimír
 Moc Vás zdraví Jan Skácel
 Aqui está mi mano amiga⁴⁵
 Lawrence Ferlinghetti
 Dragos Vrânceanu
 Bruno [nečitelné příjmení]
 Ignazio Buttitta
 Salvatore Battaglia
 Elio Filippo Accrocca
 Girolamo [nečitelné příjmení]
 Enrico Falqui
 Giacinto Spagnoletti

[hlavičkový papír: San Domenico Palace Hotel, Taormina]

AMR → VH

30. V. 69 [poštovní razítko, telegram]

NARODNI UMELEC VLADIMIR HOLAN
 U LUZICKEHO SEMINARE 18 PRAHA

MILY PANE VLADIMIRE, PROSIM PRIJMETE ITALSKOU TELEVIZNI SKUPINU
 ZITRA ODPOLEDNE⁴⁶ APPRODO KTERÁ CHCE NATOCIT DOKUMENTARNI
 SNIMEK O VAS STOP PREJEME SI TO EINAUDI I JA STOP BUDU S NIMI
 SPOLUPRACOVAT
 BUDTE ZDRAV ANGELO
 RAITELEVISIONE ROMA

AMR → VH

[telegram]

URGENT VLADIMIR HOLAN
 LUZICKEHO SEMINARE 18 PRAHA

ZDRAVIM VAS A EINAUDIHO SRDECNE
 RIPELLINO

⁴⁵ „Tady je moje přátelská ruka.“

⁴⁶ Chybně přepsáno „ZETA ODFOLENI“.

AMR → VH**24. 9. 69**

Facoltà di Lettere dell'Università di Roma
Cattedra di Lingua e letteratura ceca e slovacca

Můj milý pane Vladimíre,
promiňte, že odpovídám tak pozdě: vrátil jsem se včera z Mnichova.

Telefonoval jsem dnes řediteli nakladatelství Rizzoliho: pošlou Vám hned honorář za knihu, která konečně vyjde koncem roku.⁴⁷ Říká se všude v Evropě, že jako kandidát na „Nobelovku“ máte 30 % možností, stejně jako Malraux a Ungaretti. Někdo mluví také o Chaplinovi (ale Vy nemáte rád „šašky“).

I když nepíší „starému bručounu“ („bručoun“ je démon i pozoun z „Apokalypsy“), pořád myslím na něho s láskou, která nezná nížiny.

Jsem takřka zdrav, ale jak mohu být klidný, když to nejdražší je stále ohrožováno?

Sincerely yours

Angelo

Pozdravujte paní Věru a Kačenku

AMR → VH**6. XII. 69**

Národní umělec
Vladimír Holan
U Lužického semináře 18
Praha 1
Cecoslovacchia

Vzpomínáme

Angelo

Ela

Giancarlo

[pohlednice: Taormina, Teatro Greco]

AMR → VH**5. 5. 69**

Vladimír Holan
U Lužického semináře 18
t. 532377

47 V nakladatelství Rizzoli nevyšla Holanovi žádná kniha.

Velký a milý pane Vladimíre,
přijměte, prosím Vás, mého drahého přítele, španělského básníka a nakladatele Car-
losa Barrala. Byl bych velmi rád, kdybyste ho poznal.

Pozdravuje Vás Váš Angelo M. Ripellino, jenž má Vás rád.

[korespondenční lístek s hlavičkou Facoltà di Lettere dell'Università di Roma / Cat-
tedra di Lingua e letteratura ceca e slovacca / Pravda zvítězí]

AMR → VH

2. 5. 1970

[Oznámení o svatbě Ripellinovy dcery; na druhé straně rukou Holan připsal: Odepsal]

AMR → VH

21. 5. 70

Národní umělec
Vladimír Holan
U Lužického semináře 18
Praha 1
Cecoslovacchia

Melancholicky Váš
AngeloMariaRipellino

[pohlednice: Paul Klee, obraz z římské výstavy 1970]

AMR → VH

27. září 1971

Národní umělec
Vladimír Holan
U Lužického semináře 18
Praha 1
Cecoslovacchia

Vzpomínám na Vás
Angelo
Ela

[pohlednice: Emilio Vedova, litografie]

AMR → VH**11. 12. 71**

Hezký Nový rok přeje
Angelo Maria Ripellino

[zelené vánoční a novoroční přání]

AMR → VH**20. srpna [1972]**

Národní umělec
Vladimír Holan
U Lužického semináře 18
Praha 1
Cecoslovacchia

Vzpomínáme na Vás v jižní Itálii
Angelo
Ela

[pohlednice: Vieste, Cala della Pergola]

AMR → VH**Taormina, 9-5-75**

Vladimír Holan
U Lužického semináře 18
Praha 1
Cecoslovacchia

In voce cataractarum tuarum — il più grande abbraccio di cuore,⁴⁸

Giancarlo
Vzpomínám
Angelo
Ela

48 „In voce cataractarum tuarum — největší srdečné objetí“. Latinský citát je ohlasem Holanova citátu z *Žalmů*, 41 (viz pozn. 21): „Abyssus abyssum invocat, in voce cataractarum tuarum“, tj. doslovně „Propast volá na propast, hlasem tvých vodopádů“ [ekumenický překlad: „Propastná tůně na tůni volá v hukotu peřejí tvých“].

VH → AMR
14. září 1975

Drahý Angelo,
 zdraví, zdraví přeje
 Tvůj Vladimír

[věnování na poslední stránce — pod tiráží — bibliofilského výtisku básně *Kampa*,
 14. září 1975]

AMR → VH
23. 4. 77

Pan a paní
 Vladimír Holan
 U Lužického semináře 18
 Praha 1
 ČSSR

Hezky vzpomínáme na Vás
 Giacinto e Piera Spagnoletti
 Angelo
 Di tutto cuore, sempre⁴⁹
 Giancarlo

[pohlednice: Taormina, panorama]

AMR → VH
[bez data]

Dlouho nemám od Vás zprávy.
 Napište mi, prosím, zda došel Vaší Kati balík a Vám tato kniha.
 Nezapomněl jste náhodou, že se u Vás podávají dopisy pro cizinu přímo na poště?

[Lístek s vytištěným jménem Prof. Dr. Angelo Maria Ripellino]

49 „Z celého srdce, stále.“

AMR → VH
[bez data]

Prosím Vás, abyste laskavě odevzdala tento balíček mému drahému příteli Vladimíru Holanovi.

Děkuji Vám mockrát a promiňte.

[Lístek s vytištěným jménem Prof. Dr. Angelo Maria Ripellino]

